

СОФА (не)споразум

Са само три предлога закона владајућа већина је дала САД и њеној војсци већа права него што би Вашингтон и Пентагон имали да је којом несрећом наша држава постала чланица Северноатлантског савеза

Чланом 7. првог предлога закона особље и војници САД у Србији се ослобађају кривичне одговорности, или како се изричито наводи и одговорности за „смрт или повреду било кога на територији Србије и Црне Горе“

Шеста седница првог редовног заседања Народне скупштине Републике Србије, сазвана 13. маја 2009. године, учинила је бесмисленим све расправе о томе да ли Србија треба или не треба да буде чланица НАТО. Са само три предлога закона владајућа већина је дала САД и њеној војсци већа права него што би Вашингтон и Пентагон имали да је којом несрећом наша држава постала чланица Северноатлантског савеза. Штавише, режим је Војсци Сједињених Држава уступио права која нису могли да добију чак ни у Рамбујеу.

Добро скривени у 38 предлога закона једне тачке дневног реда нашли су се и следећи акти: Предлог закона о потврђивању Споразума између Владе Србије и Црне Горе и Владе САД о сарадњи у области спречавања ширења оружја за масовно уништавање и унапређивању одбрамбених и војних односа, који је потписан у Београду још 5. априла 2006. године, Предлог закона о потврђивању споразума о снабдевању и узајамним услугама (УСА – СРБ 01) између Министарства одбране Републике Србије и Министарства одбране САД и Споразум између Владе Републике Србије и Владе САД о заштити статуса и приступу и коришћењу војне инфраструктуре у Републици Србији (СОФА споразум - Status of Forces Agreement).

Сва три закона су касније вољом владајуће већине предвођене Демократском странком ратификована.

Чланом 7. првог предлога закона особље и војници САД у Србији се ослобађају кривичне одговорности, или како се изричито наводи и одговорности за „смрт или повреду било кога на територији Србије и Црне Горе.“

Чланом 10 истог споразума предвиђено је да опрема, залихе, материјал и друга средства Владе САД и њених уговорних партнера (дакле и приватних војних компанија) који се увозе или извозе, уносе или износе неће бити предмет царине или било какве друге контроле српских власти. Дакле, Војска САД и приватне компаније која она ангажује по основу уговора могу слободно у Србију да унесе шта желе укључујући и различите врсте оружја, опасних материја и слично, без икакве провере.

Чланом 11. наведеног споразума даје се право САД да граде објекте на територији Србије у складу са прописима САД.

Други документ је Предлог закона о потврђивању споразума о снабдевању и узајамним услугама (УСА – СРБ 01) између Министарства одбране Републике Србије и Министарства одбране САД. Потписан је у Београду 8. новембра 2006. године. Овим споразумом Србија се обавезује да пружа логистичку подршку САД. Тачније, како се наводи у члану 2, „логистичку подршку, залихе и услуге“. За шта? Очигледно за нови „Поход на Исток.“

Међутим, најпогубнији споразум по националне интересе Србије који је ратификован је, свакако, Споразум између Владе Републике Србије и Владе САД о заштити статуса и приступу и коришћењу војне инфраструктуре у Републици Србији или СОФА споразум. Потписали су га Борис Тадић и Кондолиза Рајс у Вашингтону 7. септембра 2006. године.

Оно што је веома интересантно на самом почетку је чињеница да је Министарство одбране Републике Србије крило тај уговор од очију јавности чак годину дана.

„Србија ће омогућити САД приступ и коришћење оних објеката који би могли бити битни за спровођење Програма међудржавног партнерства и других активности о којима стране постигну сагласност, укључујући, објекте везане за превоз, складиштење и обуку“ и то „без накнаде“, наводи се у члану 2 Уговора

Чланом 51 Устава и чланом 5 Закона о доступности информацијама, сваком држављанину Србије, загарантовано је право на приступ информацијама од јавног значаја. Представници Српске радикалне странке су преко свог стручњака Ивана Нинића одмах након потписивања споразума званично затражили да им се достави примерак тог документа.

Министарство одбране Републике Србије је тек након годину дана вођења спора извршило решење повереника за информације и тај Уговор је постао доступан јавности.

У његовој преамбули се наводи да се закључује „имајући у виду жељу обе стране да поделе одговорност за подршку оружаним снагама Сједињених Држава које би могле да бораве у Републици Србији“ у вези са сарадњом.

Под оружаним снагама Сједињених Држава се подразумева „ентитет кога чини особље САД и сва имовина, опрема и средства Оружаних снага САД који се налазе на територији Србији“, а који би могли „привремено да бораве на територији Републике Србије, у вези са активностима које произилазе из овог споразума“. Исто тако, на територији Србије могу да бораве и „правна и физичка лица под уговором са САД (компаније и фирме) и њихови запослени који нису држављани Србије“. Дакле, реч је о приватним војним компанијама и њиховом особљу ангажованом на основу уговора.

„Србија ће омогућити Сједињеним Државама приступ и коришћење оних објеката који би могли бити битни за спровођење Програма међудржавног партнерства и других активности о којима стране постигну сагласност, укључујући, између осталог, објекте везане за превоз, складиштење и обуку“ и то „без накнаде“, наводи се у члану 2 Уговора.

У члану 4 се наводи да особље САД може да улази и да напушта територију Републике Србије (Вашингтон Косово и Метохију не третира као територију Србије) само са личним документима издатим од стране САД.

Још једно понижење у низу понижења и безакоња за Србију се примећује у одредби члана 7 овог Уговора „Оружане снаге и особље Сједињених Држава могу да увозе, извозе и користе у Републици Србији предмете за личну употребу, опрему, средства, материјал, технологију, обуку и услуге ради извршења овог споразума. Такав увоз, извоз и

коришћење, биће изузети од поступка инспекције, дозвола, других ограничења, плаћања царина, пореза и других дажбина које се примењују у Републици Србији“.

Дакле, и на овом месту се даје право Пентагону да уноси и износи из Србије шта пожели без икакве контроле српских власти.

Статус недодирљивих за Американце произилази и из члану 7 тачка 2:

„Ваздухоплови, возила и пловила САД ће бити изузети од поступка инспекције“.

Сва правна и физичка лица под уговором са САД имаће исти третман као и Оружане снаге САД у Србији.

Врхунац понижења грађана Србије представља члан 9 споразума СОФА. У овој одредби стоји да „осим захтева за накнаду штете по уговору, стране ће се одрећи права да траже једна од друге било какву накнаду за штету, губитка или уништења имовине, повреду или смрт особља било које стране до којих је дошло током извршења њихових званичних дужности по уговору СОФА“.

Овом одредбом Војска САД и приватне компаније које она ангажује добијају дозволу за убијање на територији Србије.

Даље се наводи да „захтеве трећих страна за накнаду штете или губитка узрокованих од стране особља САД решаваће САД у складу са законима и прописима САД-а“. Што значи да се и овде укида надлежност Републике Србије, а уводи јурисдикција Вашингтона.

Уговорне стране се обавезују да „неслагања неће решавати пред било каквим судовима, односно да се неће упућивати трећим странама на решавање“.

Вашингтон је себе осигурао и за будућност тачком 2 члана 13 споразума СОФА и то на следећи начин: „У случају да обе стране у будућности постану потписнице сличних споразума који садрже одредбе које су у супротности са одредбама овог споразума, примењиваће се одредбе овог споразума“. Што значи да СОФА споразум постаје хијерархијски највиши споразум те врсте у Србији, и за будућност.

Уколико грађани Републике Србије пажљиво прочитају ова три сада већ закона, моћи ће да се увере да је владајућа већина у Србији тихо и без таласања у медијима дала права војсци САД која по међународном праву може да има само окупатор.

(Аутор је народни посланик СРС у Скупштини Србији)